СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 256. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 3. листопада 1930. VOL. XXXVIII. No. 256. Jersey City, N. J., Monday, November 3, 1930. THREE CENTS.

МОРО ЗАПОВІДАЄ „НОВИЙ ДОБРОБУТ"

МОНТКЛЕР (Ню Джерзи).—Закінчуючи свою виборчу кампанію, бувший амбасадор Двайт Моро обговорив ще економічну депресію, яку він пояснює тим, що це є природне явище, коли по добрих часах приходять злі. Він каже, що так буде далі, бо ніхто не може ґарантувати постійного добробуту.

Моро підніс далі, що треба баятися за мораль тих, котрі дуже скоро приходять до богацтва. Нашим предкам, говорив Моро, ніхто ніколи не ґарантував добрих часів; вони самі пробивались і виходили побідними з найгірших обставин завдяки своїй витревалости і свому характерови. Тойсамий характер, кінчив Моро, побідить і тепер і принесе нам в короткотці „новий добробут".

1,000,000 ЛЮДЕЙ ВИТАЛИ ВАРҐАСА.

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО. — Історія Бразилії не знає такого тріюмфу, якого дізнав повстанчий про відник д-р Ґетуліо Варґас, назначений тимчасовим президентом республики.

Кореспонденти доносять, що понад 1,000,000 людей ждали цілу ніч і день, щоби мати нагоду хоч глянути на побідника, котрий мав вїхати до міста й замешкати в президіяльній палаті.

Варґаса витали прямо з гістеричним запалом. Всі дороги, якими їхав, були обсипані квітами.

ХАБАРНИЦТВАМ НЕМА КІНЦЯ.

НЮ ЙОРК. — Мартин Ґілі, довірений Тамані Гол, обжалований за побирання хабарів при обсаджуванню судейських посад, відповідатиме перед судом за два нові злочини, звязані з продажю урядів.

ФУНДАЦІЯ РАКЕФЕЛЕРА ВАРТУЄ $176,807,903.

НЮ ЙОРК. — Вартість Фундації Ракефелера обчислено з кінцем 1929 р. на $176,807,903. Маєток вложений у шерах і бондах. Найбільше, бо $50,000,000, вложено в нафтових шерах, „Стендард Ойл Компані оф Ню Джерзи."

ТЕРНИСТА ДОРОГА ЧЕМПІОНА.

НЮ ЙОРК. — Менаджер Тим Мара вимагає від бувшого кулачного чемпіона Джіна Тонія відшкодовання в сумі $500,000 за недодержання умови.

Розправа, яка ведеться з того приводу, є дуже інтересна тим, що розкриває ті всі способи, якими прямується до „творення" нових чемпіонів та як при тім усім дуриться великі маси людей.

СНІҐ У ФЛОРИДІ.

ДЖЕКСОНВІЛ (Флорида). — Впав перший сніг. У тих теплих сторонах сніг не є такою звичайною появою як деінде.

ЯК ЗЛОВИЛИ СЕНАТСЬКОГО БУТЛЕҐЕРА?

ВАШИНҐТОН. — Заступник президента Куртис заявив, що це він зажадав від прогибіційного комішенера Дорена призначення аґентів до придержання Джорджа Касідея, конґресового бутлеґера, котрий доставляв алькоголічні напої членам конґресу, головно сенаторам.

ПОЛІСМЕНСЬКИЙ БАЛЬ БЕЗ ГОРІВКИ.

НЮ ЙОРК. — Кажуть, що на полісменськім балю було 4,000 полісменів і ніхто з них не вживав підчас балю ніяких алькоголічних напоїв.

АДМІНІСТРАЦІЯ І БАНДИТИЗМ.

ШИКАҐО. — Присяжні судді заявили в формі проголошеного листа, що шикаґовська поліція є цілковито здеморалізована, та що за це треба винувати міську адміністрацію, яка толерує бандитизм і ґемблерство. Судді ствердили, що бандити, поліція і политишени жиють у як найбільшій згоді.

У ЧОТИРОХ КРАЯХ ПОЛІПШИЛОСЯ.

ВАШИНҐТОН. — Із звіту департаменту торговлі виходить, що за останній місяць піднеслася торговля тільки в чотирох краях, а то в Канаді, Голяндських Індіях, на Филипинських островах і в Швеції. В 20 краях осталося без змін.

ШКОЛА Й МОЛОДІ ЗЛОЧИНЦІ.

ҐВАЙТ ПЛЕЙНС (Ню Йорк). — Велика лава присяжних звернулася до судді Ґрегема Витсчіфа з меморіялом, у якім вона критикує виховничу шкільну систему. В меморіялі сказано, що молодь допускається щораз більше злочинів. Того не можна завважити в Канаді, хоч Канада також належить до Нового Світа. Не можна приписати цього вбожеству, бо багато дуже бідних европейських країв не має молодечих злочинців. А коли вони є в Америці, то винна тому в першу черґу американська школа. Судді твердять, що в американських школах не вчать молоді свідомости їхнього відношення до суспільности, пошановання чужих прав і чужої власности. Дітям, кажеться в меморіялі, розновідають у школі про американські принципи державного правління, але не вчиться їх, як треба жити.

ДАНЦІҐ НЕ ХОЧЕ ПОЛЬСЬКИХ ОРЛІВ.

„Іл. Курієр Цодзенни" під наголовком „Данціґці нищать польські орли і адорують пруські" пише: „В староміському ратущі в Данціґу знаходився від 1587-го року над гарними дверми сіней білий орел на червоному полі. В останньому часі замалювали цього орла сірою краскою так, що він зовсім зник з очей. В такий спосіб перемальовано також кілька років тому польського орла на брамі коло Молтави. В звязку з тим треба зазначити, що на вершку вежі залізничого двірця в Данціґу знаходиться пруський орел. Всі стіни того двірця удекоровані пруськими гербами, а навіть будинок, в якому знаходиться мешкання голови польської дирекції залізниць, прикрашений великим пруським орлом, якого досі не усунули".

МАСОВІ АРЕШТУВАННЯ СОЦІЯЛІСТІВ У СРСР.

„Соціялістіческій Вестнік" подає, що у Вороніжі арештовано колишніх соціял-революціонерів Гуревича, Вайнцвайґа, Левіна, Левитову, Чижика і Шнайдера. Всі вони вернули недавно з еміґрації. В Ташкенті ДПУ арештувало Рожковського, Малкіна, Якобсона та інших соціялістів. В Курську арештовано також кількох соціял революціонерів, між ними визначних діячів Гоца, Лихача і Герштайна та Череваніна (соціял-демократ).

ПРОТИ РАДЯНСЬКОГО ЗБІЖЖА.

До Швайцарії прийшов перший транспорт радянського збіжжа. Комітет по боротьбі з большевицьким „домпінґом" видав до населення відозву, в якій закликає його бойкотувати радянське збіжжа. Населення обурене комуністичним „домпінґом" і жваво відкликнулося на зазив до бойкоту.

ВОЯКАМ НЕ ВІЛЬНО ХОДИТИ ДО КІНА.

З Варшави прийшли вісти, що в найближчому часі міністерство військових справ видасть наказ, яким забороняється підстаршинам і рядовикам ходити на кінотеатральні вистави. Причиною цієї заборони є те, що багато фільм є антимілітаристичних та антипатріотичних.

ЯК ЗРОСТАЄ ЕМІҐРАЦІЯ У ПОЛЬЩІ.

Еміґрація з Польщі виказує в останіх роках постійний зріст. Так у 1927 р. виеміґрувало з Польщі загалом 147,614 осіб, у 1928 р. — 186,630 осіб, а в 1929 р. — 243,442 осіб. Як бачимо, в минулому році виеміґрувало з Польщі майже чверть міліона людей в пошуканці за працею. По офіціяльним даним зпоміж 243,442 еміґрантів з минулого року було 148,843 римо-католиків, 24,666 греко-католиків, 23,378 жидів і 13,466 православних. При близько 30,000 еміґрантів не устійнено їх віроісповідання. Еміґрація з Польщі йшла головно до Франції (в м. р. 81,508) і до Німеччини (сезонова: 87,247). До Бельгії виїхало 5,973 осіб, до Злучених Держав 9,309, до Канади 21,703, до Арґентини 21,116, до Бразилії 8,732, а до Палестини ледви 1,803.

ЛІКВІДУЮТЬ ФІКЦІЮ САМОСТІЙНОСТИ УКРАЇНИ.

На внесок комісаріяту робітничо-селянських інспекцій, рада народніх комісарів ухвалила зліквідувати 125 радянських інституцій, в тому числі всі представництва союзних республик у Москві. Ця ухвала має на меті ощадність і уніфікацію Союза. Між іншим зліквідовано представництво української радянської республики при союзному уряді. В цей спосіб по скасуванні автономічного комісаріяту рільництва та всіх автономічних інституцій України це є закінченням централізації радянських республик, яка почалась перед роком. Ухвала ради народніх комісарів є тотожна із **повним скасування автономічних прав України, яку здеґрадовано до ролі провінції, цілковито залежної від Москви.**

РОДИННА ТРАҐЕДІЯ В СТОЯНОВІ.

Дня 22. вересня станув перед судом присяглих у Львові молодий господар Іван Батюк зі Стоянова, обвинувачений в намаганім убивстві свого батька Михайла. А що вже в часі слідства і на першій розправі 4. червня ц. р. зраджував обвинувачений певні признаки ненормальности, то його оборонець д-р Лев Ганкевич поставив внесення розслідити його умовий стан. Трибунал допустив внесення. На розправі дня 22. вересня знавці, д-р Маньковський і д-р Літинський, видали парере, що обвинувачений є цілком умово здоровий і відповідає за свій вчинок. Присяглі однак 6 голосами потвердили вину Батюка, а Трибунал видав увільняючий присуд. Дня 29. вересня ц. р. дістав оборонець повідомлення, від жінки, що звільнений Іван Батюк по повороті до дому заховувався дальше ненормально і нарешті підрізав собі бритвою горло.

АРАБСЬКІ ЗВИЧАЇ.

Араб насміхається з думки, щоб він колинебудь мав іти вулицею враз зі своєю жінкою, або щоб відступив своє місце жінці. Подорожуючи, він їде на ослі, а його жінка поступає за ним. Він не уживає ніколи крісел, столів, ножів, вилок і ложок, як вони не деревляні. Таксамо не представляють для нього ніякої вартости ліжка, бюрка і печі. Входячи до хати, Араб здіймає з ніг черевики, але не здіймає з голови капелюха. На коня він сідає з правого боку, а його жінка доїть корову з лівого боку. Як пише до кого лист, то майже всі свої компліменти виписує на верхній стороні листа. Він дбає про те, щоб його голова була завсіди обвязана тепло, навіть у літі, але ногами зовсім не журиться і в зимі ходить босий. Він читає і пише з правої руки до лівої. На снідання і на обід їсть мало, але зате вечірною порою, коли скінчить свою цілоденну працю, сідає до горячої страви, яка пливає в олію або розтопленім маслі. Його сини їдять разом з ним, але жінка жде, аж поки її пан не насититься.

НАЙСТАРШЕ НА СВІТІ ВИНО.

В Римі відкопали недавно амфору з вином зперед 1600 літ. Є це найстарше на світі вино.

ПО РОЗВЯЗАННЮ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ҐІМНАЗІЇ.

Як вже відомо, рішенням міністерства освіти розвязано тернопільську державну ґімназію з українською мовою навчання. Директор ґімназії Михайло Губчак і професори опинилися наразі на примусових феріях. Ближчих заряджень щодо них покищо нема. Кажуть, що декого зі старших спенсіонують, а решту попереносять на захід. Будинок ґімназії замкнений і перед ним стоїть поліційний постерунок в день і в ночі. Акти передано директорови державної клясичної ґімназії, Питлеви. Свідоцтва і метрики мають одержати учні почтою. Учні трох перших кляс можуть бути приняті до місцевих польських шкіл в міру місця, учні від IV. до VIII. кл. також тільки до польських ґімназій з винятком міст Тернопіль, Дрогобич і Рогатин на основі окремого дозволу кураторії. Просьбу на приняття треба вносити на руки директора Питля. По селах розпущено вістку, що тільки тих учнів розвязаної ґімназії будуть приймати до польських ґімназій, котрі перейдуть на римо-католицький обряд.

ПРОЄКТ ЗМІНИ ПРОТЕСТАНТСЬКОЇ ЛІТУРҐІЇ.

Гурток слухачів теольоґічного факультету в Льозані (Швайцарія) під доглядом кількох професорів опрацьовує дуже цікавий проєкт протестантської Служби Божої. Проєкт цей узяв за підвалину давні літурґії апостола Якова та копітійську св. Василія, що були уживані в перші віки християнства в Східній Церкві. Нова протестантська літурґія уділює вірним участь в богослуженні через спільні відповіді на прохання і молитви свого пастора-священика, подає старі, досі не уживані в протестантизмі, церковні мотиви для виконання на орґанах і для гуртового співу вірних. Нарешті вводить у практику деякі молитви, уживані в католицькій Церкві, а навіть деякий ритуал та обрядовости церковні. Загалом проєкт цей має бажанням надати протестантській відправі більше краси і містичного значіння. Зрештою автори бажають в обрядовости наблизити кальвінізм евангелицький до лютеранізму, а тим і до Православної Церкви, беручи за зразок старо-католицьку й українську православну відправу Служби Божої. Одначе проєкт цей зустрів досить неґативне відношення деяких церковних кальвінських чинників.

СМЕРТНИЙ ПРИСУД.

Перед львівським судом присяглих закінчилася розправа проти Василя Неборачка зі Селиск (біля Львова), обвинуваченого в убивстві тестя, Ст. Грицива. Присяглі 9 голосами потвердили вину обвинуваченого, тому трибунал засудив Неборачка на кару смерти (шибеницю). Оборонець зголосив касацію.

ВИБУХ НА МОГИЛІ УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ.

Дня 16. жовтня в год. 2-ій підложили невислідженi двоі люди набій під могилу Українських Січових Стрільців на Сілецькій Горі за Тяжевом у станиславівськім повіті. Часть могили ушкоджена.

ЛЯХИ АРЕШТУВАЛИ ГОЛОВУ УНДО, Д-РА Д. ЛЕВИЦЬКОГО

ОБВИНУВАЧУЮТЬ ПАРТІЮ УНДО В МАТЕРІЯЛЬНІЙ ПІДТРИМЦІ У. В. О.

ВАРШАВА (Польща). — Бувшого посла до сойму й лідера найбільшої української партії в Польщі, д-ра Д. Левицького, арештувала поліція. Таксамо арештовано у Львові ґенерального секретаря УНДО, а в Варшаві арештовано другого секретаря, М. Косоноцького. Останнього поліція арештувала в будинку сойму.

Поліція обвинувачує арештованих у матеріяльній підтримці У. В. Орґанізації. Поліція говорить, що вона знайшла дані про те, що партія УНДО посилала за кордон до Берліна полковникови Ярому гроші для передачі їх закордонній орґанізації УВО.

ПІЛСУДСЬКИЙ ДАЛІ ЛЮТУЄ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Диктаторствуюча в Польщі ґрупа Пілсудського далі розправляється зі своїми противниками. Тепер вона завдала великий удар українським ґрупам, арештувавши лідера обеднання українських національних партій та голову УНДА, д-ра Д. Левицького, й ґенерального секретаря УНДО, д-ра Любомира Макарушку. Обох їх арештовано у Львові. Поліція твердить, що причиною арешту стало те, що влада викрила з банкових книжок, що партія УНДО пересилала гроші за кордон для підтримки кермуючого центру Української Військової Орґанізації. Гроші нібито висилано до Берліна на руки представника УНДО, полковника Ярого, який їх передавав полковникови Е. Коновальцеви.

Поляки кажуть, що Е. Коновалець та п. Ярий ізза кордону керували діяльністю УВО в краю. УВО ставить своїм завданням звільнення Галичини зпід польського панування та створення незалежної української держави з усіх українських земель.

Полковник Ярий заявив кореспондентам німецьких ґазет, що обвинувачення д-ра Д. Левицького, або взагалі твердження, що УВО одержувало від УНДО матеріяльну допомогу, є вигадкою польської поліції, яка шукає виправдувань для свого терору проти Українців. П. Ярий говорить, що як коли й одержував він гроші персонально від д-ра Д. Левицького, то це були суми не вище 100 долярів. Їх присилав д-р Д. Левицький для плачення податків та для інших витрат, звязаних з утриманням його дому в Берліні.

Полковник Ярий катеґорично заявляє, що він не має жадного звязку з п. Коновальцем, який тепер живе в Женеві.

Д-р Д. Левицький був у соймі головою найсильнішої національної соймової ґрупи в трицять членів. Він увесь час леґально боровся за автономію Галичини, яка ґарантована міжнародніми законами. Діяльність його та партії УНДО була леґальною. Сам д-р Д. Левицький старався знайти шляхи примирення з Поляками, ризикуючи навіть своєю політичною карієрою серед Українців.

СПОДІВАЮТЬСЯ ІТАЛІЙСЬКО - ФРАНЦУСЬКОГО ПОРОЗУМІННЯ.

РИМ (Італія). — Американський амбасадор Ґібсон приїхав до італійської столиці. Він тут мав побачення з Мусолінієм, міністром Ґрандієм та з бувшими воєнно-морськими експертами на лондонській морській конференції. Кажуть, що перед своїм відїздом з Парижа він мав також конференції з відповідними воєнно-морськими й політичними французькими колами.

Кореспонденти ґазет твердять, що Ґібсон старається підготовити ґрунт для розпочаття переговорів між Францією й Італією в справі воєнно-морського договору. Він нібито вже має запевнення з обох сторін, що такі переговори скоро почнуться в Женеві. Сам Ґібсон говорить, що він у цій справі нічого не робить, а приїхав до Риму в справі комісії Ліґи Націй по підготовці до загального обеззброєння.

БОЛЬШЕВИКИ РОЗПРОДУЮТЬ МУЗЕЇ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Ґазета „Дейлі Мейл" повідомляє, що комуністи таємно продають зі своїх музеїв найцінніші картини старих майстрів. Деякі картини купують американські міліонери, а деякі старається дістати Париж.

КУЛЯМИ ПРИВИТАЛИ КОРОЛЯ БОРИСА.

СОФІЯ (Болгарія). — Коли потяг короля Бориса, в якому він їхав зі своєю молодою дружиною, проходив недалеко міста Манола, впало кілька стрілів зі сторони стації. Кулі влучили в потяг, поранивши тяжко одного жовніра. Тепер поліція старається викрити стрілявшого, але не має успіху.

Щоб запобігти замахови на життя Бориса, поліція нікого не допускала в катедральний собор, де правилася Служба Божа з нагоди вінчання Бориса. В середину допускали лише тих, хто був спеціяльно запрошений. Тому величезний собор був майже порожній.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницю:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗДАЄМО ІСПИТ

Зачався місяць листопад, себто той час, коли ціла наша іміграція піднімається духом, коли народне життя наше набирає найглибшого ідейного змісту, коли наша жертвенність стає найбільшою.

Та цьогорічний листопад накладає на нас попри те все ще багато інших завдань. Важкі це завдання, коли брати під увагу наші сили. Але вони мусять бути виконані збірними зусиллями всієї нашої іміграції.

Цілий той місяць здаватимемо іспит з своєї організованости, національної свідомости, карности. Цілий той місяць манiфестуватимемо свою дійсну любов до рідної землі. Цілий місяць маємо посвятити на пропаганду української справи і на протести проти польських звірств.

З ріжних місцевостей доносять нам, що чужинці заінтересувалися українською справою, що вже по ріжних католицьких і протестантських церквах заповіли, що дня 16. листопада будуть молитися за українські жертви польського терору. Те все матиме велике значіння і тому всім нам треба подбати, щоби по всіх церковних громадах ріжних вір і національностей знали, що діється на українських землях під Польщею.

Особливу увагу треба присвятити нашим протестаційним походам. Ввесь організаційний апарат наших товариств повинен віддати тепер свої услуги в користь цеї такої важної національної манiфестації. Це було би прямо національним, непростимим гріхом, колиб змарнували теперішню так добру нагоду, призначену для моральної відплати Польщі за її злочини супроти українського народа.

Місяць листопад вимагає отже від нас праці й жертви. Але все те даємо на допомогу великій ідеї. Польські звірства в Галичині причинилися до небувалого досі розголосу української справи. Вони зєднали нам симпатії культурного світа. Тому труди і жертви наші не підуть на марно. Молоде, тут роджене покоління з гордістю читає тепер в американській пресі про Українців і їхні державні змагання. Гордістю наповниться його серце, коли воно побачить десятки тисяч зорганізованих американських Українців, протестуючих гідно проти Польщі. А й це має своє значіння.

ЛЯЦЬКА „ПАЦИФІКАЦІЯ" ГАЛИЧИНИ

Очевидці останніх подій в краю описують їх. На селах діялося прямо щось страшного, про що навіть Львів не мав поняття, бо нікого до Львова з тих областей, де перебували карні експедиції, не пускали. Для характеристики коротко треба сказати, що карні експедиції залишали в кожному селі чи місці цілковиту руїну по собі.

Через побивання невинних селян та інтелігенції люде втікали перед експедиціями до лісів. Українське населення тепер надзвичайно революційно настроєне й прямо треба докладати всіх усиль, щоб повздержати від чинних виступів широкі маси. **Проти УВО ніхто не виступає; всі вважають, що Поляки тероризують населення з огляду на вибори.** Вістка заморудування Головінського рознеслась широким відгомоном по Західних Землях. Не тільки через те, що його вбито підступом, але також, тому, що вбито його цілком без вини й одного з найкращих бувших командантів бригад з українсько-польської війни, населення огорнула страшна лють. Скритовбивство Головінського поділало й на ті українські кола, які досього часу ставились до Поляків льояльно та поблажливо, а до акції УВО пасивно або негативно. Ніхто не знає, чи його завтра не стріне та сама доля, що вчора стрінула Головінського, бо арешти відбуваються й тепер кожного дня й то в подавляючій більшости цілком невинних людей.

Для приміру ревізій хай послужить такий факт, що мав місце в бережанському повіті в от. Бачинського. Впадає до нього зо вісьмох поліцаїв та зачинають все нищити: нищать та ломлять меблі, зривають образи, бють начиння, дірявлять стіни, виривають підлогу та рубають її на кусники, річи, убрання викидають із скринь, скидають їх на одну купу та виливають на них чорнило, масло й помиї. По переведенні такої ревізії відійшли в героїчнім настрою продовжувати свою пацифікаційну акцію дальше.

Щодо смерти Головінського, то тепер уже зовсім певно, що його вбили Поляки свідомо, вивізши до ліса під Бібркою. Про втечу не могло бути мови.

Польська Агенція Телеграфічна повідомила, що провідник Української Військової Організації в Східній Галичині, Юліян Головінський, був застрілений поліцією, коли намагався втекти. Міжтим у колах українських панує переконання, що цілий комунікат є фінгований, та що поліція застрілила Головінського після згори уложеного пляну. Подібний випадок був уже перед кількома літами, коли українську діячку Бесарабову польська поліція тортурами вбила, заявляючи, що денатка повісилась; пізніще переведене слідство українськими оборонцями виказало, що самогубство було виключене, тимбільше, що лікарські оглядини ствердили кроваві рани на цілім тілі від побоїв поліції.

Що подібне мало місце і з Головінським, вказують на те між іншим останні карні експедиції в Галичині, коли десятки людей побивають до смерти та вбивають без жадного суду. Такі методи поборювання противників стосують зрештою Поляки і між собою, а голосний перед літами факт „зникнення" генерала Загурського, особистого противника Пілсудського, ставляє у відповіднім світлі й убиття Головінського. З огляду на величезне обурення українського населення й заінтересовання палати українських адвокатів, можна надіятися, що внедовзі вбивство Головінського буде в подробицях висвітлене.

Не дивлячись на кровавий режим, ріжні наші організації (адвокатська палата, лікарська палата і т. д.) роблять старання, щоби справу провірити до кінця.

Назагал помимо великих знущань і необчисленої шкоди, яких зазнало українське населення в останніх місяцях, держиться воно хоробро й як вище сказано, треба повздержувати його від ширших активних виступів.

Помимо цього, що репресії не припиняються й як заявив міністер внутрішних справ митрополитові Шептицькому будуть тревати дальше, себто аж до виборів, українське населення в свойому ворожому настроєві до Польщі не заломлюється, а навпаки, стає більше національно - революційним.

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ ПРО ПОЛЬСЬКИЙ ТЕРОР

(Звертаються до Жіночої Ліґи Мира й Свободи з просьбою о інтервенцію в справі припинення польських звірств).

Дорогі Сестри!

Ми, українські жінки зі Сх. Галичини, звертаємося до Вас зі щирим проханням, взяти нас, як також усе українське населення цеї країни в оборону перед нечуваними актами насильства і страшних тортур, яких доконує над нами польський уряд, а зокрема польська жандармерія і військові експедиції. Огидство наповнює людину, коли вона бачить ту нужду, те правдиве пекло, яке мусять зносити мільони Українців в Польщі. З великим жалем треба піднести те, що Високоповажані Пані, члени Екзекутиви Жіночої Ліґи Мира і Свободи, не приїхали до Варшави, щоб опісля навідатись до українських сіл у Сх. Галичині, де польська жандармерія і карні військові експедиції доконують тепер правдивих орґій. Вони певно не повірилиб своїм власним очам, що такі середновічні тортури мають ще сьогодня місце. Тут моглиб вони власними вухами чути гуки від ударів крісовими прикладами українських жінок та мущин, яких мучать Поляки, той плач переляканих українських дітей. Вони бачилиб власними очима ті опухлі і порити синцями від побоїв тіла українських жінок та мущин, які зі страху перед дальшими тортурами втікають до лісів. Також вагітні жінки зазнавали дуже часто тортур і побиття аж до страчення притомности. Тисячі і тисячі мущин, жінок і дітей посаджено в тюрму. Українські села представляють собою після такого походу польської жандармерії та карних військових експедицій образ цілковитого знищення та загальної руїни. Доми, а також ціле урядження улягають знищенню. Збіжеві запаси та харчові продукти змішується з калом або поливається нафтою, через що населення виставлене є на цілковитий голод. Підчас побоїв завязується людям очи, щоби не бачили, хто із жандармів чи жовнірів їх бє, жандарми прикривають свої на шапках уміщені числа, щоб таким способом себе замаскувати. Богато з тяжко побитих священиків бореться зі смертю.

У всіх українських установах і помешканнях, зокрема в державних і приватних, народніх і середніх школах, в студентських домах та інтернатах, в кооперативах і крамницях у домах товариства Просвіта, в домах спортових товариств, парохіяльних урядах відбуваються масові труси, які зправила кінчаються нищенням обстановки, образів, бібліотек та харчових продуктів, а навіть демольованням стін, підлог, дахів. Дальше ревізії потягають за собою безпідставне розвязування українських товариств, зачинювання українських шкіл, опечатання рідних підприємств та крамниць і арештування їхніх урядовців. Не уникла розвязання навіть така організація, як український бой-скавтінг, яка від двацятя років веде згідно з міжнародніми правилами цих організацій працю серед української молоді. Уся польська преса, за виїмком кількох газет соціялістичних, не перестає підбурювати своїми шовіністичними статтями польські елементи проти українського населення, наслідком чого відбувся цілий ряд бомбових підкладів на українські інституції, а навіть приватні доми. Українській пресі під тиском цензури і рішучої заборони не можна навіть писати про ті грізні події, які тепер відбуваються на українських землях, коли офіційні звідомлення представляють ті акти польської жандармерії та карних військових експедицій як підприняті міри проти саботажних актів у Сх. Галичині. Треба однак ствердити, що ані в одному випадкові так грізно покарані тисячі Українців не були приловлені на саботажових актах. Пімста (не покарання) державних урядів лягає на ціле українське населення, коли згадані саботажі є вчасти ділом незнаних людей, вчасти наслідком господарки польського уряду, яка дігнала землевласників до розпуки, які шукають свого порятунку в асекураційних преміях і самі підпалюють свої добра. Як доказ цього твердження є те, що в Познанщині і на Поморю не в меншій мірі відбуваються підпали де, як відомо, не мешкають Українці. Помимо заяви українських політичних організацій, що вони не стоять в ніякому звязку з саботажовою акцією, ані не бажають цього, помимо інтервенції митр. Шептицького у Варшаві, трівають дальше на українському населенню погроми, інсценізовані польським урядом, при чому в часі ревізій польська жандармерія чи карні військові експедиції самі підсувають екразит, динаміт, бомби, ручні гранати і т. д., щоб під цим претекстом нищити українське майно, тероризувати українське населення. Все те відбувається на наших очах, на що маємо судово потверджені протоколи і достовірних свідків які можемо на жадання в сотнях примірів виказати чи доставити.

Супроти цього, що в польських тюрмах богато покатовано Українців, або прямо без суду застрілено (як М. Боднара, ученика VII. кл. гімн. і Юліяна Головінського, кооператора, батька двох маленьких дітей), з яких богато бореться зі смертю; як також тому що карних експедицій та жандармських тортур ще не припинено, а навпаки збільшено, звертаємося до Ліґи Мира і Свободи з проханням в імя людяности звернутися до Союзу Народів і гуманітарних організацій Европи, щоб вони вплинули на польське правительство своїми домаганнями негайно припинити азійсько-середновічні насильства над українським народом.

ПОКЛИК ЗПРИВОДУ ВБИВСТВА ПОК. Ю. ГОЛОВІНСЬКОГО

(Зприводу вбивства сотн. Ю. Головінського, видано з рамени УВО такий поклик):

Боевики!

Згинув найкращий зпоміж нас. Згинув Ваш найближчий Друг і Ваш Командант. Згинув сотн. Юліян Головінський.

Знали Ви Його всі. Це Він вів у бій за Україну нашу славну VI. Бриґаду. Це Він здобув Київ та вступив по перемозі над большевиками до столиці Соборної України, повинуючися кличеві — Шлях до Львова веде через Київ. Це Він вів Вас, уже в підпіллі, у бій проти другого наїздника — Ляха, здійснюючи клич постійного революційного кипіння на українських землях аж до хвилі вибуху національної революції на всій Україні проти її тиранів.

Боевики! Ви це найліпше знаєте, що під Його кермою „Українська Військова Організація" пережила найкращі дні свойого розвитку та позначилися чинами, що поривали й пориватимуть до бою й байдужих, що скріплювали та скріплюватимуть на дусі й зневірених, що дають цілому народові віру в остаточну перемогу.

Він знав і це своє переконання тверде вповував у Вас, що силі тиранів треба протиставити свою силу; проти насильства треба боротися і то боротися не словом, а чином. Він непохитно вірив і ту віру передав Вам, що чин „Української Військової Організації" це в добі поневолення й повної безборонности Українського Народа, зданого на ласку-неласку ворогів та при повній байдужности світа, — одинока сила, якої ворог ніколи знищити не зможе, а яка знищить ворога. Бо ця сила, оперта на високій ідеї визволення нації, ідеї, окупленої кровю десятків тисяч найкращих синів України, змагає до здійснення ідеалу вперто, не дивлячися на жертви; що більше, в слушнім переконанні, що без жертв та зусиль не буде перемоги. І тому вона переможе!

Боевики! Сотн. Головінський вів Вас на смерть, але все був у Ваших перших рядах. Ви знаєте, що Він був з Вами рамя в рамя в бою, Він із Вами зносив всі злидні, Він із Вами валявся по тюрмах, Він ділив з Вами Ваші радощі і смуток. Він був Вашим Командантом і Другом.

І цей правдивий боевик і командант муж чину, не згинув у бою. Цей муж революції не згинув ані не розстріляний, як його товариші, після мертвого присуду ворожого суду. Він впав із руки бандита з нумером на лобі, підло вбитий під заслоною ночі, без суду, без дання йому можности кинути публично останнє обвинувачення в лице ворога. Безчесні Ляхи вбили його згори уклавши плян, вбили Його так, як вбиває хам боягуз безборонну жертву, потай, не відважуючися признатись до підлого вбивства. Польський хам, подав руку чекістському садистові, що таким самим способом згладжує зі світа наших кращих людей.

Так дешево гади здобули життя нашого Команданта. Дешево?! Боевики! Заприсягнемо кожний кроваву пімсту ляцьким варварам! Хай дорого заплатять Ляхи за смерть Ю. Головінського! Огидне скритовбивство треба жорстоко покарати!

Боевики! Нема вже з Вами сотн. Головінського. Але живе ідея, якій Він служив і за яку згинув. І живемо ми, що несемо й служимо тій самій ідеї, що й Він. Його Дух є й буде між нами, Його Воля кермуватиме нами.

Боевики! Продовжуйте чин Вашого Команданта, памятаючи, що нема жертви завеликої, коли йде про Волю України.

Постій, в жовтні 1930.

Василь Горбай.

ДВА СПОМИНИ

I.

Кінець 1918 р. Девята сотня УСС. держить позиції в Ляшках мурованих. Ляшки і Малехів майже одно село, розділене залізничою лінією Львів-Сапіжанка. Ця лінія творить тут невеликий насип. Саме на тім насипі по стороні Ляшок окопалась одна чета і обезпечує Ляшки від Малехова, а 2 чети окопалися від сторони Френелівки, звідки сподіваний ворожий наступ під охороною панцирки. Від сторони Малехова нема нам чого боятися. Ворожий скоростріл уміщений коло костела, який ще вчора перед полуднем досить дошкулював всім, розбив двома чудесними сальвами з батерії сотник Воевідка. — Тепер на залізничім шляху стоїть наш скоростріл, такий гарний, новенький Шварцльозе. Дивиться своїм одним оком між хати Малехова і час від часу злісно затуркоче, як десь покажеться ворожий вояк. Панцирний щит криє скорострільчика — який чваниться скорострілом, як не знати чим.

Аж рука свербить, так хочеться спробувати пустити кілька стрілів. Прошу скорострільчика; — Товаришу „старший", дайте спробувати, як бе ваша машинка! Та де там! Ані за три папіроски не хоче. — Як ні, то ні. Овва, обійдусь, може як прийде другий на зміну, тоді може вдасться...

В Малехові ніхто не рухається. Скорострільчик мусить, як сам каже, „на мінутку" відскочити. Сідаю за скорострілом і прошу Бога, щоби тепер там появилася яка ворожа матівка. І дійсно, придивляюсь: стоїть коло стодоли з крісом в руці і дивиться на наш бік. Обертаю легко скоростріл трошки на право, мірник добрий. Так! Серце бється, малий натиск і скоростріл дрожить в руках, та-та-та — та-та-та-та і сипнулись кулі коло ніг ворожого вояка. Бачу добре, як земля зі снігом підскакує коло ніг. Антек аж підскочив, кріс випустив з рук і зник. Чи цілий — не знаю. А ту вже летить запасний скорострільчик, штани в руках, ремінь на шиї і кричить, немов сказився. Толкую, що показалось 10 ворожих вояків і я мусів. — Втихомирюю гнів скорострільчика папіроскою, надходить зміна і ми зі скорострільчиком йдемо пообідати, кожний до своєї части. — Бе, — кажу, — добре твій скоростріл і прикидаюся, якби я на тім розумівся. Скорострільчик надувається гордощами, а я, щоби позлостити його, тягну дальше: — А бив би ще краще, якби мав кращу обслугу— і даю ногам знати. Скорострільчик махає кулаком і прямує до своєї кухні.

II.

Час від часу заїздила перед Ляшки ворожа панцирка і гнівила наших хлопців. Правда, до тепер шкоди великої нам не наробила, але могла. А потім панцирка любила собі станути коло Френелівки і залога реквірувала, що удалося, головно поживу. Ми з одним скорострілом не могли нічого панцирці зробити. Щоби мати обезпечений бік від Френелівки, треба булоб висадити залізничий шлях за Френелівкою. Четар Гачкевич зажадав в команді куріня вибухового матеріялу, а нині під вечір надійшло кілька бляшанок екразиту. Як потемніло, рушило нас 5. з четарем Гачкевичем залізничим шляхом наперед. Наперед яких 40 кроків йшла стежа: 2 стрільців по одному з кожного боку насипу, а ми з екразитом, з джаґанами і лопатами за ними. Всі ми мали на собі білі простирала, щоби не відріжнятися від снігу, який покривав тоді поля. — Від Збоїск нісся спів ворожої частини.

Добре, що там кричать, ми можемо тим ближче підійти. Йшли ми вже з яких 20 хвилин, або пів години, уважаючи, щоби не робити ходом жадного гамору. Дійшли ми врешті до якогось містка. Тут зложили ми свої річи, а яких 50 метрів за містком зачали свою роботу. Щоби працювати тихо, не могли ми уживати ані джаґанів ані лопати. (Яких 100—130 м. від нас напереді була наша стійка). Камінчик за камінчиком вибирали ми пальцями, часом помагали баґнетами й за якої пів години були 2 діри під шинами готові. Заложено ладунки екразиту і всаджено запальні набої з льонтами. Гачкевич запалив під плащем сірник і приложив до кінців запальних шнурів. Стійки зперед нас відкликано перед хвилею. А тепер всі бігом під місток і чекаємо. У Львові десь на вежі бє годинник „бам-бам-бам" поважно девяту годину. Від Збоїск несеться якась нова пісня. Блиснуло. Сильна детонація заглушує все, земля аж затряслася, а коло нас зачало падати каміння і залізо. В Боїсках стихла пісня, а на цілім ворожім відтинку розігралися скоростріли і кріси. І ця музика за кілька хвилин притихла, лиш де-не-де гуркнув ще час до часу якийсь стріл на ворожім боці. Певно стежі додавали собі стрілянням відваги.

Всі цілі і вдоволені вертали ми до Ляшок.

Ворожа панцирка вже не підїздила більше до нас.

(„Літопис Червоної Калини").

ЗАЯВА-ПРОТЕСТ.

Управа Союзу Українських Еміґрантських Орґанізацій в ЧСР, висловлюючи думку й волю зорганізованої в Союзі української еміґрації, вважає за свій обовязок заявити наступне:

Страшний терор, який чинить в останній час влада Польщі над українським населенням Східної Галичини, змушує нас — частину українського народу, приневолену перебувати поза межами своєї батьківщини — піднести свій голос в обороні людських прав наших братів, що підпали під отой жорстокий польський терор.

Всупереч ясно виявленій волі всього українського населення Західних Земель України, де населення це становить переважаючу більшість, землі ці попали під владу Польщі, вони все були тереном загостреної національної боротьби між Українцями й Поляками. В цій боротьбі Поляки мали до своїх послуг цілий апарат державної влади, в той час як Українці супроти політики винародовлення могли поставити лише свою національну орґанізованість і пляномірну чинність в політичному, економічному і національно-культурному житті.

В останній час, як про це писала преса майже цілого світу, на терені Східної Галичини мали місце численні акти політичного й економічного саботажу, які супроводились навіть убивством аґентів влади. Керуючі чинники польської влади твердять, що ці акти саботажу є ділом тайної Української Військової Орґанізації. Але навіть деякі відповідальні представники тієї влади вже заявили, що значне число актів економічного саботажу в формі підпалів збіжа виконано самими власниками спаленого майна. Це є тим більше імовірним, що власники-Поляки діставали за спалене майно готівкою повну, навіть мабуть прибільшену, суму асекураційних грошей, не потрібуючи турбуватись про його збут.

Та навіть колиб погляд керуючих чинників польської влади був цілком правильний, то й у такому разі щонайбільше моглаб вона притягти до відповідальности тільки винних у саботажі членів тієї тайної орґанізації, бож для кожної мислячої людини ясно, що особи неприналежні до тієї тайної орґанізації не мають змоги вплинути на рішення й поведінку її членів і через це саме не можуть за їх чинність нести будь-яку відповідальність. Таке становище заняли в цій справі і його публично здеклярували леґальні українські політичні партії, які в Галичині грають ролю відповідальних керуючих чинників леґального громадсько-політичного життя Українців, про що прекрасно поінформована польська влада.

Однак, не зважаючи на все це, польська влада чинить відповідальним за акти саботажу, яких справників ніхто напевно не знає, ціле українське населення Галичини та обернуло проти нього всю силу свого гніву й помсти. Вона позакривала українські народні школи й ґімназії; арештувала сотки українських послів, адвокатів, священиків, кооператорів, студентів, ґімназистів, селян, робітників; розвязала українські просвітні, економічні, спортові орґанізації; переслідує українську пресу і т. д. Відділи узброєної жандармерії в числі кількох тисяч та кавалерійські полки з артилерією з наказу польської влади пішли хрестоносним походом проти беззбройного українського населення Східної Галичини. Шляхи цих карних експедицій позначені актами убивства, мордування й ганебного насильства над українським населенням; руйнуванням і нищенням бібліотек, будинків просвітних і економічних орґанізацій та ріжного приватного майна і т. д. Нема можливости перечислити тут хочаб важніші факти такого насильства й руйнації, бо цей сумний матеріял сам потрібував би кількох довгих сторінок друку. І всі негідні культурних людей вчинки на очах цілого світу творяться з наказу польської влади, яка до того-ж в тій своїй чинності зустрічає піддержку з боку ріжних національних польських орґанізацій.

Перекладання відповідальности за вчинки поодиноких осіб чи ґруп будь-якого народу на цілий той народ протирічить поняттям моралі, права й справедливости, властивим усім культурним народам. Тимбільше противною моралі, праву й справедливости є практика колективної відповідальности населення за вчинки невідомих навіть справників. Дотепер подібні методи урядування практикували російські большевики, але тепер в цьому відношенні польська влада зрівналась із большевицькою та подекуди навіть її перевищила своєю жорстокістю й брутальністю.

Кожен поневолений народ бореться за своє визволення. Також і український народ в цілому — а зокрема та його частина, яка живе на українських землях, захоплених Польщею, — боровся і буде боротись за здійснення його незапереченого права вільного національного розвитку і створення своєї державности. Всякі акти насильного здушування українського національно-визвольного руху викликають у нас почуття обурення й протесту. Тим глибше обурення й рішучий протест викликають у нас акти ганебного насильства й дикого знущання, які тепер творяться з наказу польської влади над українським населенням Східної Галичини, бо в тих актах вбачаємо замах уже просто на саме фізичне існування тієї частини нашого народу.

В імя гуманности, культури, моралі, права й справедливости гарячо протестуємо проти варварства, яке твориться над українським населенням Східної Галичини, та апелюємо до свідомости всіх політичних і культурних чинників, які своїм рішенням про признання польського суверенітету над Східною Галичиною й іншими західними землями України взяли на себе формальну і моральну відповідальність за долю населення тих українських земель.

За Управу Союзу Українських Еміґрантських Орґанізацій в ЧСР.:

М. Ґалаґан (в. р.), голова;
інж. **В. Гречишкин** (в. р.), секретар.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК

ОЖИВЛЮВАННЯ МЕРТВИХ.

На медичнім виділі праського університету Карла роблено спроби, зміряючі до оживлення життя помершим людям. Для тої мети проф. Веліх і д-р Спіма вживали т. зв. адреналіни. Досвіди робили на звірятах — і звірята після оживлення жили богато годин. Запевняють, що при спеціяльних обставинах вистарчає встрикнення звичайної дестильованої води. В обох випадках іде про збільшення тиснення крови. Штучне оживлення годі перевести у випадках смерти, яка наступила наслідком сильної утрати крови, а також коли смерть послідувала наслідком удару серця.

Проф. Веліх переводив теж досвіди з оживленням поодиноких частей і органів, винятих з неживого тіла звірят. Органи ті жили потім іще довго, коли перепущено через них кров або відповідний фізіольоґічний розчин. **Найлекше є оживити серце.** Але в однім праським інституті зуміли **довший час удержати при життю також один палець** повішеного вбийника Колінського.

Славний фізіольоґ, професор німецького університету в Празі, д-р Чермак, переводив богато таких досвідів, спеціяльно на поодиноких орґанах, винятих із тіла по смерти. З дотеперішнього оживлювання годі мати надії на успішну боротьбу зі смертю. В практиці може мати кількагодинне оживлення мертвого значіння лише в деяких випадках. Так прим. у криміналістиці, коли оживлення мертвого для переслухання його може причинитися до розяснення вбизства, виявлення особи вбийника і т. д. Але і в таких випадках не дасться нічого зробити, коли інекції не приміниться безпосередно після вбивства. Бо йде про побудження до життя цілого обігу крови, а передовсім центральної нервової системи. Проф. Чермакові вдалося оживити серце дитини ще 24 години після її смерти. Вкінці треба згадати, що при вмертю йде не лише про смерть, але передовсім і про її глибші причини. Коли вдасться інекціями побороти дочасну смерть, то це не значить, що рівночасно поборено також і причини тої смерти. В тому спочиває точка тяжкости цілої справи.

НЮАРК, Н. Дж.

На боеву акцію.

Завзяту боротьбу веде тепер наша молодь на західно-українських землях з польським окупантом. І страшні вісти доходять до нас з Рідного Краю.

І отсе заставило членів Товариства „Запороже" взяти на своїм місячнім мітінґу під розвагу, що й ми зза моря не можемо стояти оподалік боротьби. Тому ухвалено виасиґнувати з каси Товариства 50 долярів, які вислано до Обеднання з призначенням на допомогу дальшій боротьбі.

Т. Каськів, гол.

ПОЛЬСЬКІ ЗВІРСТВА В ГАЛИЧИНІ

(Оригінальні матеріяли з краю).

(1)

Купчинці, повіт Тернопіль.

В нашому селі було вже дотепер чотири карні експедиції. Дня **11 вересня ц. р.** перебував в селі 6. полк артилерії кінної зі Станиславова. В селі нароблено богато шкоди, але масових побоїв не було, а лише побито кількох видніших громадян, як Василя Олійника. На дім цього останього, який є головою „Лугу", напав нічю в год. 2-гій, коли він вже спав разом з жінкою й двома дрібними дітьми, поручник Н. Залеський в товаристві другого офіцира, вибив шибу в вікні і крізь збите вікно вдарив його сплячого нагаєм по голові, кричучи: „К. . . ., ці маць, паздзьох, отвуж джві!" По відчиненні дверей увійшов пор. Залеський до хати і став послідними словами лаяти Василя Олійника, так, що на крик побудилися жінка й діти. Під загрозою нагая мусіли замовчати, а з перестраху тряслися цілу добу. Відтак велів Олійникови засвітити звичайну лямпу, не криту, й вести себе через село. По дорозі обкладав його штовханцями, а при кінці села, дібравши собі замісць офіцира звичайного жовніра, загрозив йому повішенням. Допера на представлення поручникови, що жінка Олійника є латинського обряду, відступив він від цього наміру.

Характеристичним є, що коли в часі цього нападу жінка Олійника побігла до сусідного постерунку державної поліції просити помочі, то командант постерунку навіть не хотів впустити її до середини, заслонюючися тим, що має службу при телефоні.

Друга експедиція, зложена з відділу поліції в силі коло 150 людей, приїхала до села **дня 22 вересня ц. р.** і перевела масові ревізії в селі. При тім побито Михайла Мартиновича, Ілька Блажкевича, Михайла Косаря, Тимка Думку, Андруха Літнянського, Андруха Маліцького, Стаха Целінського, Дмитра Маркова і його брата Стефана Мартиновича, Дмитра Костіва, Миколу Косаря с. Гриня, Миколу Косаря сина Олени, Петра Гречаника, Івана Росоляка, Михайла Водарського сина Людвика, Миколу і Гриця Гарматіїв, Петра Думку, Гриця Думку, Славка Думку, Оніхра Попку, Стефана Напрудженого, Юрка Фіялку, Володимира Фіялку, Василя Пастуха, Гриця Крису, Михайла Думку і багато інших. При тім наароблено богато матеріяльної шкоди. Перемішано ріжного рода збіжа, понищено хатні урядження, всякі українські книжки, портрети Франка, Шевченка і т. д.

Кількох тяжче побитих дало себе оглянути судовому лікареві в Тернополі, а то: Михайло Мартинович, Михайло Косар, Андрій Маліцький, Микола Гарматій, Гриць Гарматій, Михайло Каваць. Арештовано: Ілька Блажкевича, Славка Думку, Тимка Думку, Андрія Маліцького і Михайла Косаря та відвезено до Тернополя. Двох перших задержано в суді окружнім в Тернополі, а трох дальших випущено. Є докази, що в часі ревізії підкидано по домах стрільний порох та комуністичні розкидки.

Деякі поліціянти видумували особливші способи репресій. Асесора громадського Олексу Росоляка привязано мотузом за шию до воза й він мусів бігти за возом аж до села Денисова, так, що по дорозі мало не вдушився. Василя Пастуха вели дорогою й веліли йому голосно кричати: „В с. . . . Україна, с. . . . сину не пали стирт!" а коли він, примушений ударами кольб, мусів кричати, то другі били за те, що в ночі кричить і не дає людям спати.

Урядуючи в читальні „Просвіта", веліли голові читальні, Миколі Шкільному, Тимкови Білому, Мирославови Ковалеви дерти й нищити власними руками театральну ґардеробу, відтак казали їм надіти на голови театральні строї; дали їм до уст діточі свистуники й казали грати представлення, посмарувавши їм перед тим лиця мастиксом і пудром. Деяким казали робити військові вправи ґімнастичні під австрійською командою: „авх-нідер". Двох поліціянтів, ночуючи у Зоськи Парацій, кричали, що їм душно, а коли господиня хотіла відчинити їм двері або вікна, то заявили, що то не тому душно, а тому . . . . . . й кинулися на сплячі на землі дочки хазяйки, щоби їх знасилувати, так, що дівчата ледви вирвались і повтікали з хати.

В Оніхра Попка не подобалось поліційним гостям, що стара жінка скубла призначену для них курку й казали прикликати собі сусідську молоду дівчину, а коли вона хотіла те зробити, то замісць скубти курку, казали їй кластися до ліжка так, що ледви видерлася з їх рук. Василя Якимишина, котрий має покінчені 4 клясі ґімназійні й недавно вернув з війська, били в хаті, в сінях і в коморі та по дорозі й казали йому кричати: „Я маю Україну в с. . . .!" Коли його старенька мати кричала ратунку, то її не пощадили, а били кольбами. Найбільше шкоди вчинили в місцевій читальні „Просвіти", де знищили цілком урядження, образи, театральну ґардеробу, кулїси, все вартости кілька тисяч золотих, а навіть знищили на хамуз-музику дутих інструментів, вартости звиш 600 долярів, закуплену в чехословацькій фірмі. В кооперативі „Надія" цілковито знищено відділ бухгальтерійний. А треба знати, що кооператива „Надія" є найбільшою в краю й мала в 1929 р. 5,633,426 зол. обороту.

Карні донесення пороблено проти невідомих Н. Н., бо в часі експедиції мали поліціянти позаслонювані урядові числа.

* * *

В понеділок, 22 вересня 1930 р., коло 6 години ввечері прийшло до помешкання управителя школи Теодора Гринкевича 3 узброєних поліціянтів та запитали, чи тут мешкає Богдан Гринкевич, то є син управителя. На питання управителя школи, чого собі бажають, відповіли, що мають перепровадити ревізію — й без виказання якимсь наказом білля, а все те розкидали по чали насильно хапати його за сурдут, кишені, з криком „давай бронь".

Коли при його особі нічого не знайшли, кинулися шукати по покоях і то в цей спосіб, що здирали зі стін всі образи, дерли їх та кидали на землю. Портрет гетьмана Дорошенка подерли і кинули на землю, кажучи „там єму мейсце". Перевернули ліжка, зі сінників повитягали солому, біле, а все те розкидали по хаті з розмислом, щоби наробити як найбільше шкоди. При тім викрикували „подпаляче, саботажнікі" і тим подібне.

Один з тої узброєної трійки поліцаїв приказав зварити на вечеру 2 качки й одну гуску. В часі ревізії прийшов ще один поліцай, рівнож узброєний, а на шапці мав число 425. Довідавшися, що перед ними стоїть управитель школи, ударив його ненадійно в лице й з клинами зачав питати „кто пана біл"?

Коли по ударі управитель вийшов до кухні, прийшов за ним поліцай число 62 і ударивши його кулаком, трунув до покою, кажучи „там пана мейсце". Поліція забрала, зглядно сконфіскувала, улад пластовий, приватні записки в нотесі і порожну гільзу гарматного набою, в якій люди по війні держать цвіти.

Жадного протоколу ревізії не списали, а зївши між тим приладжену вечеру, відійшли дальше гуляти по селі. Операція та тревала до 12 год. в ночі, а свідками її були: Богдан Гринкевич, Зенон Гринкевич, Генрика Ротенберґ в Купчинцях і Ольга Ротенберґ зі Львова.

Замічуємо, що управитель школи має 60 літ, з чого 35 літ служби державної.

* * *

Дня **29 вересня 1930 р.** приїхала до села одна ескадрона 9-го полку уланів з Теребовлі. На самім вступі знищено до тла склеп кооперативи „Надія" та магазин, разом з двома філіями, в той спосіб, що товар мануфактурний, ґалянтерійний і споживчий скинено на землю, полято нафтою, оливою й медом та все змішано ногами. Шкода виносить до 100,000 золотих.

Управителеви школи Теодорови Гринкевичеви приказали винести всі шкільні книжки з бібліотеки на одну купу, а відтак її підпалено так, що стос горів цілу добу.

Тогосамого дня зігнало військо всіх мущин з села, які не вспіли вратуватися втечею, на громадську площу перед церкву, відділено на бік всіх військових і старших, а оставили відділ Луговиків, членів леґального товариства, в числі коло 20 і під проводом поручника побито їх немилосердно, вимірявши їм від 50 до 100 буків по голій спині. Крик і вереск битих невинних хлопців було чути на цілу околицю. Екзекуцію почато від сина управителя школи, Гринкевича Богдана. Матері, які приглядалися цьому катуванню, вмлівали і рвали собі волосся. Відтак побитих уставили в ряд і веліли їм робити ґімнастичні вправи. По тім запроваджено всіх і замкнено в стайні дідича Льонгарта, де знову всіх побито. Рано 30 вересня ц. р. казали всім хлопцям перед криницею помитися, тримали їх знова замкнених, а перед вечером збито їх знову нагаями по спині, вимірюючи деяким **аж по 100 буків.** Довкола двора зібралися родини катованих і счинили страшний плач та голосіння, але їх розгнано кольбами. Майже всі побиті лежать в горячці, деяким прямо повиривано тіло, так, що не можуть навіть вдатися до міста до лікарів.

(Далі буде).

ЗІ СПОРТУ.

СПОРТОВИЙ КЛЮБ ДЛЯ ГРИ В КРУГЛІ.

I know you are keenly interested in every thing Ukrainian, so I thought you might be interested in knowing that we have a bowling league here known as "The Ukrainian Bowling League of Lackawanna County," comprising two teams each from Scranton, Dickson City, Olyphant, and Jessup.

You will find enclosed herewith the results of games bowled Thursday evening, October 23, together with the standing of the various teams and the schedule for the ensuing week.

If you care to publish the results of games bowled every week in our league, I will only be to glad to see that a report is sent you weekly as it is to the local newspapers.

Sincerely yours, **M. Bakowski,** Secretary.

GAMES ROLLED IN THE UKRAINIAN LEAGUE OF LACKAWANNA COUNTY. OCTOBER 23, 1930.

St. Nicholas Club, Jessup			
Yanochik	170	127	168
Gavala	160	199	133
Kollar	197	166	147
Brennen	185	180	179
Mihalick	169	176	175
Totals	881	848	802

U. A. C. Cossacks, Scranton			
Chomko	163	176	175
Bakowski	171	173	120
Kunda	134	148	176
Smith	130	203	19[illegible]
Sawka	164	206	202
Totals	762	906	863

Youshock's Plumbers, Olyphant			
Kish	—	—	122
Kiddo	121	156	—
Harry	101	—	—
Holod	153	166	123
Youshock	127	168	161
Menago	150	153	143
Huddy	—	123	136
Totals	652	766	685

Curley's Barbers, Dickson			
J. Palovitz	175	—	156
J. Komonitski	179	191	192
S. Palovitz	147	149	—
Murphy	176	—	136
J. Gima	146	171	168
A. Hricko	—	115	171
C. Gailis	—	146	—
Totals	823	772	823

Kiev Club, Olyphant			
Keleski	149	139	149
Rusinyak	146	—	167
Ghomko	162	165	174
Fex	152	137	—
S. Polski	156	134	170
Mahonch	—	136	—
Mozurk	—	—	112
Totals	765	711	772

St. Cyril's, Dickson			
G. Fallat	141	181	148
S. Gima	169	144	—
J. Evancho	132	—	143
N. Pronko	132	—	—
A. Turock	161	164	128
J. Fallat	—	174	148
J. Pronko	—	157	139
Totals	735	820	706

U. A. C. Lions, Scranton			
Rozelski	136	—	155
Kosh	144	147	—
Judy	147	162	188
Joe	137	123	176
Mahalko	171	156	175
Polack	—	158	152
Totals	735	746	846

St. Nicholas Juniors, Jessup			
M. Mihalick	169	136	143
M. Pauley	121	132	146
G. Sewack	112	—	107
P. Dubinsky	118	—	131
J. Roman	165	145	148
A. Roman	—	124	—
T. Suche	—	98	—
Totals	685	635	675

STANDING OF CLUBS

	Won	Lost	Per Cent.
St. Nicholas Club, Jessup	9	3	750
Kiev Club, Olyphant	9	3	750
Curley's Barbers, Dickson	11	4	733
U. A. C. Cossacks, Scranton	10	5	667
St. Cyril's, Dickson	7	8	467
U. A. C. Lions, Scranton	6	9	400
Youshock's Plumbers, Olyphant	4	11	267
St. Nicholas Juniors, Jessup	1	14	067

SCHEDULE FOR OCTOBER 30, 1930.

Youshock's Plumbers at U. A. C. Cossacks, Lackawanna Recreation, Scranton.*
St. Nicholas Club at Curley's Barbers, Turock's Alleys, Dickson.
U. A. C. Lions at Kiev Club, Holy Ghost Alleys, Olyphant.
St. Cyril's at St. Nicholas Jrs., Matti's Alleys, Jessup.
* N. B. This game to be played October 27, 1930, by agreement.

N. Kakowski, Secretary.

ГОЛОСИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПРЕСИ.

UKRAINIANS ASK STIMSON TO ACT.

Protest Alleged Persecution of Fellow-Nationals in Galicia; Refer To Recent Atrocities.

Appealing to Henry L. Stimson, Secretary of State at Washington, Stephen Lemishka and Wasyl Kopytko, chairman and secretary, respectively, of the Ukrainian organization known as Guards of Ukraine, Branch No. 32, of this city, request that everything possible be done to stop the alleged brutal treatment of their fellow-nationals under Polish rule in Ukrainian Galicia.

The letter refers Stecretary Stimson to reports published in The New York Herald Tribune on Oct. 16 last, which are said to be confirmed by hundreds of letters from the afflicted areas reaching friends and relatives in this country. According to the communications, the Ukrainians of Galicia are being flogged and otherwise maltreated and many innocent persons are being jailed. Woonsocket citizens of Ukrainian descent claim that Polish troops are invading Galician villages and destoying schools, libraries and educational institutions and that foodstuffs and grain are being requisitioned without payment.

"Do not accept Polish justification of military reprisals as undertaken to counteract Soviet propaagnda," the letter states. The local branch of the Ukrainian organization that is making the protest embraces more than 200 members of Ukrainian extraction in Woonsocket.

(The Woonsocket Call, October 28, 1930).

STIMSON ASKED TO AID UKRAINE BY GROUP HERE.

Galicia Intervention Urged by Rochesterians Who Hear Poles Trample Kinsfolk.

A dispatch to Secretary of State Henry L. Stimson at Washington, calling his attention to the Ukrainian situation in Galicia and asking his aid was sent by the Rochester Ukrainian Relief Committee last night after a meeting at Ukrainian Hall, 303 Hudson Avenue.

Aroused by the requests of approximately 1,500 Rochesterians who have received letters from their relatives in Galicia, condemning the Polish rule, the committee drew up and sent the following appeal:

"We must call your attention to the reign of terror prevailing throughout Ukrainian East Galicia now under Polish rule. From our relatives we have received letters telling us that Polish troops have invaded villages, mishandled, flogged and jailed innocent people, closed schools, libraries and educational institutions, looted co-operative societies, requisitioned without payment grain and foodstoffs, and destroyed homes and property.

"Some people justify this by saying that it is undertaken to counteract Soviet propaganda or suppress acts of incendiarism committed by Ukrainian conspirators, but Polish authorieties in Galicia raised no accusation of Bolshevism, and all people should not be persecuted for the acts of few.

"As Ameriacn citizens, who suffer at the thought of the sufferings of kinsfolk, and who do not condone any improper action on the part of anybody, request you to ask our ambassador in Warsaw to take appropriate action after an objective investigation of the behavior of the Polish troops described in the New York Heral-Tribune of Oct. 16, the Boston Christian Science Monitor, the Rochester Echo and other papers.

"We feel we have a right to expect this as it was not only because of the French policy but also because of the direct and indirect official help of the United States that the present Polish State became gradually organized as it is, a state composed of Polish and non-Polish territories conquered by force, against the clearly expressed advice of the majority of the Versailles Peace Conference in 1919 and in direct contradiction to one of the points of the American peace program as accepted by all American political parties.

"In addition we want to call to your attention that it has been creditably reported in the press that an American citizen was mistreated by the Punitive Expedition and had to seek refuge in an American Consulate.

"We think it is only natural and just that the American government should investigate a condition where its own citizens are in danger."

(Rochester Democrat and Chronicle, October 26, 1930).

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ